

לקראת יום העצמאות וסיום הסידרה: הדמעות של מנהיג ההגנה

לא צולמו, אך קולו החנוק הוקלט - ערבי ערך את הפרק על

מילחמת העצמאות - ידיו השמיע תחזית מחרידה -

איך חובר הימנון „עמוד האש” - מאחרי הקלעים של הסידרה

בניגוריון יודע כי זו שאלה של „עכשיו או לעולם לא”. ב־15 במאי הוא ניצב באולם המוסיאון בתל־אביב, קורא את מגילת העצמאות ומסיים קריאתו במילים: „אנו מכריזים בזאת על הקמת מדינה יהודית בארץ־ישראל — היא מדינת ישראל אל!”

„לא נזוז מפה!”

ליל ה־29 בנובמבר היה בבחינת חווייה, אשר לעולם לא תישכח מלב יהודי ארץ־ישראל. מכוניות נסעו בלילה ועוררו ב־צפירות את הנרדמים. אנשים התלבשו ויצאו להצטרף לחוגגים. הכל חיבקו את הכל. נדמה היה כי כל ההיסטוריה של העם היהודי לדורותיו היתה מכוונת אל הרגע הזה. נראה היה כי המילים „להיות עם חופשי בארצנו” קיבלו משמעות חדשה. בבוקר ה־30 בנובמבר נהרגו ראשוני החללים של מלחמת העצמאות. ביניהם נחמה זלטובסקי הכהן, שנקברה על הר־הזיתים. ב־2 בדצמבר יצאה הפגנת־מחאה ערבית אדירה משערי־פירושלים, והפכה עד מהרה הסתערות אלימה על ההגנות היהודיות במרכז המיסחרי של ירושלים. למחרת הלכה גולדה מאירטון (מאיר) אל המזכיר הראשי של ממשלת־המנדט, ובידה תצלומים שהראו קציני־מישטרה בריטי, העומד והמסתכל בהמון הערבי, כשידיו שלובות. עד מהרה הגיב האירגון הצבאי־הלאומי (אצ”ל) על מעשה זה, ב־פעולת־תגמול. כמה מאנשיו התפרצו אל הקולנוע הערבי רקס שברחוב הנסיכה מרי בירושלים, הדליקו את סלילי הסרט, ותוך דקות עלה בניין־הקולנוע כולו באש. מילחמת תש”ח לא פרצה בבת אחת. פה ושם היו חילופי יריות, הצתות, מעשי רצח, פעולות־תגמול וגמול־על־גמול. עיקר המתיחות התפתחה בערים המעורבות, כאר שר עיקר הסבל מתמקד בירושלים, שבה שכנו שכונות יהודיות וערביות בעירבובי ביה. תוך זמן קצר הוקמו מחסומים, חלוי נות של מכוניות שוריינו בפלדה.

נראה יהודי יושב וקורא בידענות אחר־נות, שהכותרת שלו מראה בבירור, מדינה עברית! בשיבת־עבודה ראה זאת יוסף לפיד, שהוא איש־מערב־לשעבר, הוא חיך ושאל, מה זה פה? פירסומת לעיתון? זה דיווח לא־מאונן... הוזכר לו שעורך ידיעות או היה עוריאל קרליבך, מייסד מעריב...

הבאנו כאן גם קטע של יומן, המראה את הטבח שנעשה ביהודי עדן. קטע־היומן הזה, כמו ממחיש קביעה עקרונית, שהיתה לנו בעמוד האש, שבת־הקברות מלאים בסרטים שנעשו עליידי ועדות, והכל כדי שהם יאפשרו לעשות את הסידרה הזאת מתוך איזה חופשיצירה. שהרי בתי־הקברות הפילמאיים האלה שימשו אותנו, מצאנו בהם חומר לא־נורמלי. ידענו עובד דתית על הפוגרום בעדן, אבל לא מצאנו שום חומר קולנועי בארכיונים לסרטים. אבל מצאנו סרט די גרוע של הדסה בארכיון ראד, ומתוכו הוצאנו מתוך מעז. כאשר אנחנו משקיפים לאחור אפשר לומר שכל הסידרה מחזיקה סרטים נפלאים מאותם בתי־קברות, קטעים כמו הנאום של מנחם אוסישקין, או שאר קטעים שבעבר נראו איומים, כסרטי טוכנוח, ובעזרתם הצלחנו

ישוראק הליילי בבכה

הפרק ה־18 של עמוד האש מביא, תחת הכותרת „מגש הכסף” (1947-1948), את תיאור הזעם הערבי על החלטת האו”ם. הערבים פותחים בסידרה של מעשי־איבה, כדי למנוע בכוח את חלוקת הארץ. בריזמנית מתחוללות פרעות בכמה ריכוזים

הפרק ה־19 והאחרון של עמוד האש מתאר, תחת הכותרת „אנו מכריזים בזאת על הקמת מדינת ישראל” (1948), את סיפור מיבצע־נחשון, שבמהלכו פורצים כוחות ההגנה, וביניהם הפלמ”ח, את טבעת־המצור על ירושלים. מכאן ואילך מתהפך גלגל

זוחמי ההגנה בקסטל, אחרי כיבושו שונא המופתי גרם לנפילת הקסטל

היהודיים במדינות־ערב, הבריטים, השוהים עדיין בארץ, עוזרים ליצור מצב של תווהר ובוהו, תוך עידוד התלקחותה של מילחמה בין היהודים והערבים.

בתהליך הדרגתי מצליחים הערבים להטיל מצור על ירושלים. בעולם הרחב נוצר הרושם כי הערבים מכים ביהודים, ואין בכוחם של היהודים לשלוט במצב. כתוצאה מכך מנסה משרד־החוץ האמריקאי לבטל את החלטת החלוקה של האו”ם, ומציע להפוך את ארץ־ישראל לנאמנות של ה־או”ם.

משרד־החוץ האמריקאי מפעיל על ה־יהודים לחצים ואיומים למען ידחו את הכרות העצמאות. דאגתו העיקרית של דויד בניגוריון היא אחת ויחידה: מה יקרה ב־15 במאי, עם עויבת הבריטים את הארץ, כאשר מכל עבר יפלוש ארץ־הצבאות הסדירים של מדינות־ערב, בעזרת השריון, הארטילריה והמטוסים שלהם. ייגאל דיין, קצין־המיבצעים של ההגנה, מחווה דעה כי הסיכויים במילחמה הם „שקלים”.

בשלב זה מחליטים היהודים להפסיק את המיגונה ולצאת להתקפה; היעד הראשון הוא פריצת הדרך לירושלים.

קאוקג'י (באמצע, חובש כפיה) עם אנשי „צבא ההצלה” העיר העתיקה מלאה יללות וצווחות

להעשיר את הסידרה. עם פרוץ המאורעות נתן דויד בניגוריון, שכינה או כיו”ר הנהלת הסוכנות היהודית, הוראה שקבעה: אין לפנות שום נקודת־יישוב, אפילו החוקתה אינה מתקבלת על

עורכי עמוד האש דאגו להביא את תיאור השימחה הראשונית של ליל ה־29 בנובמבר. בר. יגאל לוסין: „באחד מהיומנים, הי מתארים את השימחה שבאה על הישוב היהודי אחרי החלטת כ”ט בנובמבר, היה